VII. ХИЗМАТЛАР

2019 йил январь-декабрь ойларида
хизматлар соҳасининг ривожланиши

Ҳозирги вақтда хизматлар соҳаси ривожланган мамлакатлар иқтисодиётида ҳал қилувчи рол ўйнайди. Ўзбекистонда учламчи сектор, баъзан хизматлар соҳаси шундай аталади, мамлакат иқтисодиётининг жадал ривожланаётган тармоқларидан бири ҳисобланади.

2020 йил 1 январь ҳолатига кўра, 25,3 мингдан ортиқ фаолият кўрсатаётган корхона ва ташкилотлардан, хизматлар соҳасида 15,4 мингдан ортиқ корхона ва ташкилотлар жалб қилинган.

2020 йил 1 январь ҳолатига корхона ва ташкилотларнинг умумий сонида хизматлар соҳасида фаолият кўрсатаётган корхона ва ташкилотларнинг улуши, %
(фермер ва деҳқон хўжаликларидан ташқари)

Хизмат кўрсатувчи ташкилотлар ва корхоналар умумий сонининг 10,6 мингга яқин корхоналар ва ташкилотлар кичик бизнес субъектларини ташкил этади. 2020 йил 1 январь ҳолатига кўра, уларнинг улуши 68,8 %ни ташкил этди.

2020 йил 1 январь ҳолатига хизматлар соҳасига жалб қилинган, кичик корхона ва микрофирмаларнинг улуши, %

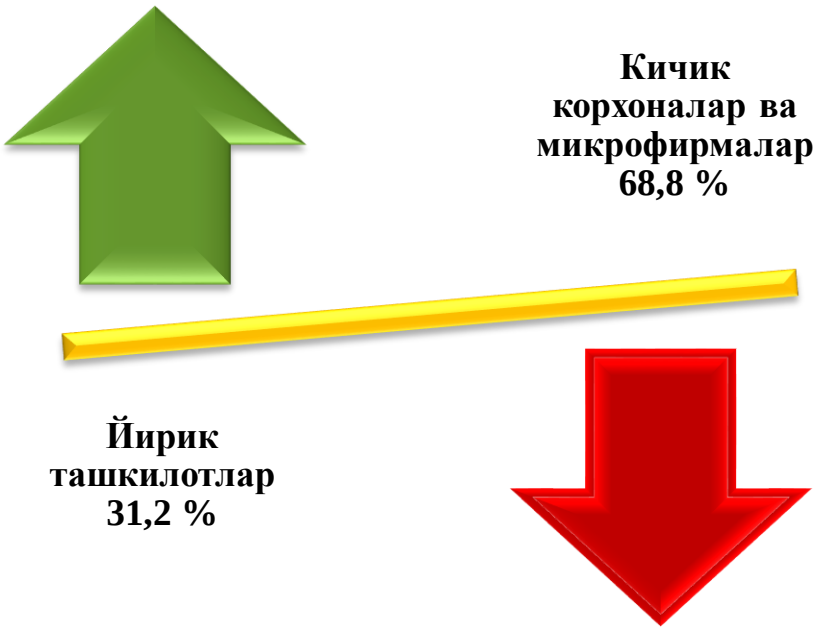

2020 йил 1 январь ҳолатига кўра, хизматлар соҳасида фаолият кўрсатаётган корхона ва ташкилотлар таркибида савдо фаолияти билан шуғулланувчи корхона ва ташкилотлар улуши (39,1 %) юқори.

Яқин ва узоқ хориж мамлакатлар билан, шунингдек туризм соҳасида ўзаро ҳамкорликни ривожлантириш, яшаш ва овқатланиш бўйича хизматларини кўрсатувчи корхоналар ва ташкилотлар сонининг ўсишига таъсир кўрсатди. Уларнинг улуши 7,4 % ни ташкил этди.

Ташиш ва сақлаш фаолияти билан шуғулланувчи фаолият кўрсатаётган корхона ва ташкилотларнинг хизмат кўрсатиш соҳасидаги корхона ва ташкилотлар умумий сонидаги улуши 5,7 % ни ташкил этди.

Соғлиқни сақлаш ва ижтимоий хизматлар соҳасида хизмат кўрсатувчи фаолият кўрсатаётган корхоналар ва ташкилотларнинг улуши 3,9 % ни ташкил этди.

2020 йил 1 январь ҳолатига хизматлар соҳасида фаолият кўрсатаётган корхона ва ташкилотларнинг иқтисодий фаолият турлари бўйича таркиби, %

(фермер ва деҳқон хўжаликларидан ташқари)

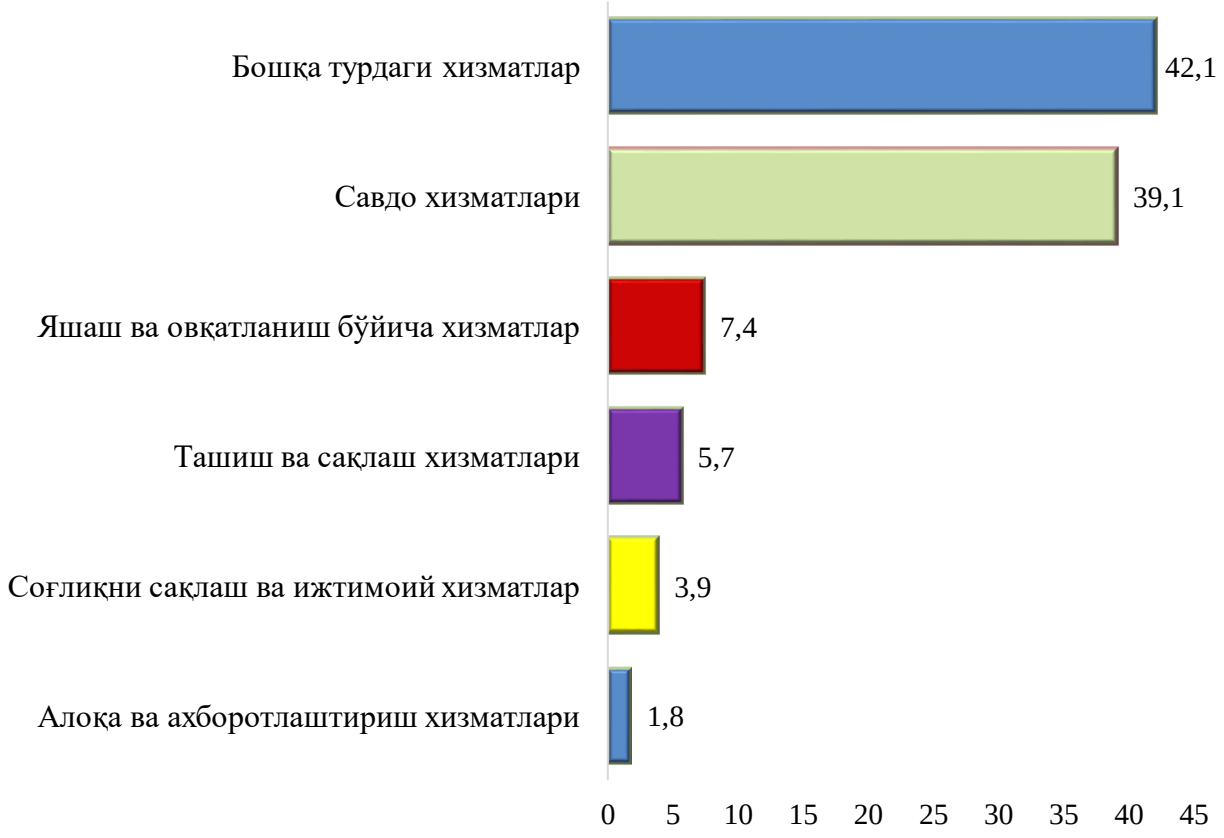

Ахборот ва алоқа хизматлари соҳасида хизматлар кўрсатувчи корхоналар ва ташкилотларнинг улуши 1,8 % ни ташкил этди.

Дастлабки маълумотларга кўра, 2019 йил январь-декабрь ойларида кўрсатилган бозор хизматлари ҳажми 8736,9 млрд. сўмга тенг бўлди. Ўтган йилнинг мос даврига нисбатан ўсиш суръати 110,9 % ни ташкил этди.

Кўрсатилган бозор хизматларнинг таркибида иқтисодий фаолият турлари бўйича тақсимлаганда савдо хизматларига (32,8 %), транспорт хизматларига (22,8 %), молиявий хизматларга (13,7 %), алоқа ва ахборотлаштириш хизматларига (5,0 %) юқори улушлар кетма-кетлиги кузатилди.

2019 йил январь-декабрь ойларида кўрсатилган бозор хизматлари таркиби, %

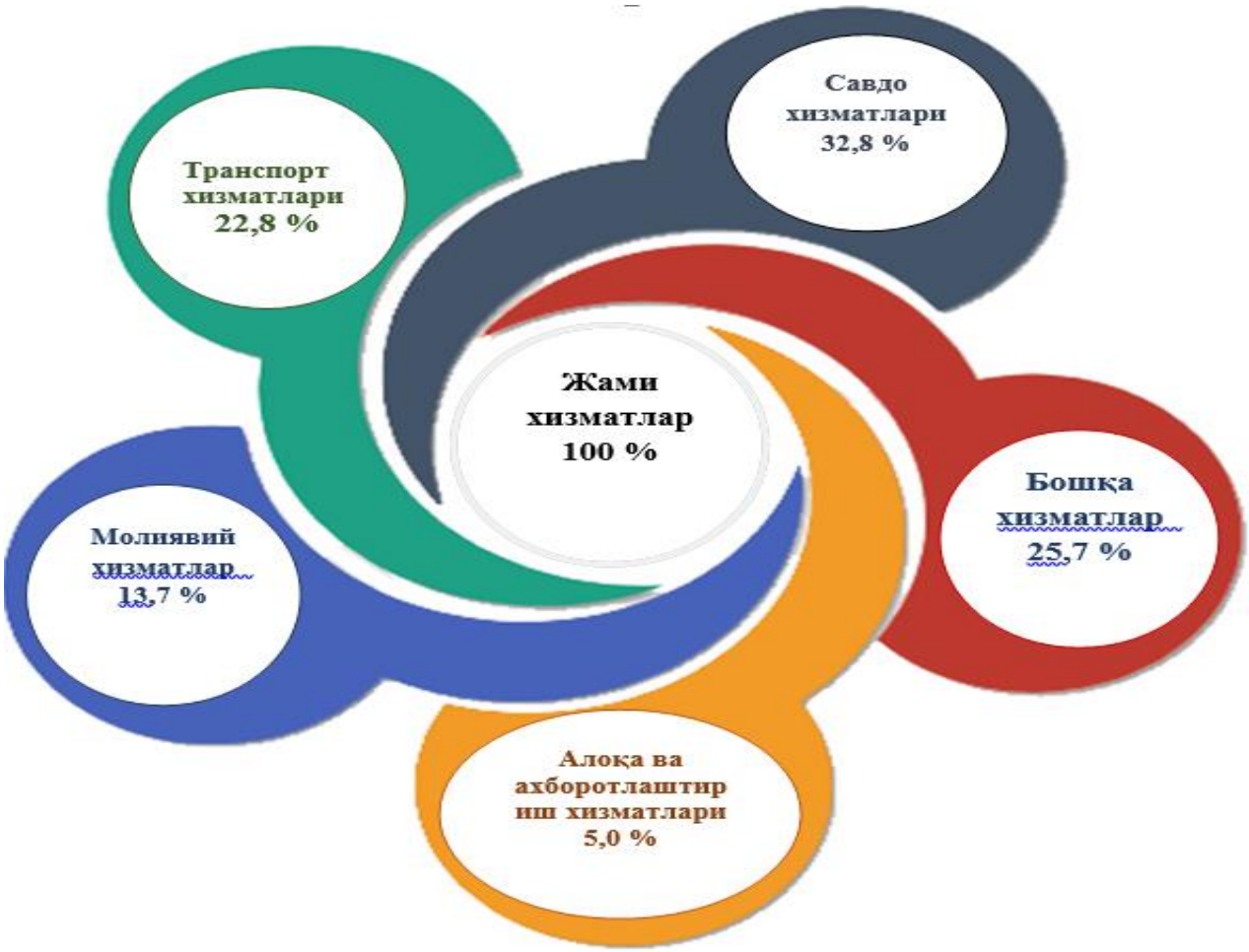

2019 йил январь-декабрь ойларида кўрсатилган бозор хизматлари ҳажми ўтган йилга нисбатан 1672,0 млрд. сўмга ошди. Жорий йилнинг олдинги (2019 йил январь-сентябрь ойлари) даврига нисбатан хизматлар ҳажми 2509,4 млрд. сўмга кўпайди.

Жорий йилнинг олдинги даврига нисбатан кўрсатилган бозор хизматлари ҳажмининг ўсишига савдо хизматлари (828,5 млрд. сўмга), транспорт хизматлари (566,7 млрд. сўмга), молиявий хизматлар (333,0 млрд. сўмга) ҳамда таълим соҳасидаги хизматлар (120,1 млрд. сўмга) каби хизматлар ҳажмининг ошиши асосий омиллардан бири ҳисобланади.

Маълумот учун: *2018 йилнинг мос даврига нисбатан савдо хизматлари – 470,4 млрд. сўм, транспорт хизматлари – 358,5 млрд. сўм, молиявий хизматлар – 403,3 млрд. сўм, таълим соҳасидаги хизматлар – 61,1 млрд. сўмга ошган.*

2019 йил январь-декабрь ойларида иқтисодий фаолият турлари бўйича ишлаб чиқарилган хизматларнинг асосий кўрсаткичлари

	Ҳажми, млрд. сўм	*Ўтган йилга нисбатан ўсиш суръати, %*
Хизматлар – жами	**8736,9**	**110,9**
шу жумладан:		
алоқа ва ахборотлаштириш хизматлари	437,1	112,2
молиявий хизматлар	1193,6	145,2
транспорт хизматлари	1995,1	109,4
шу жумладан: автотранспорт хизматлари	1875,3	107,5
яшаш ва овқатланиш хизматлари	230,2	100,4
савдо хизматлари	2861,6	105,0
кўчмас мулк билан боғлиқ хизматлар	279,7	101,5
таълим соҳасидаги хизматлар	292,8	104,6
соғлиқни сақлаш соҳасидаги хизматлар	98,4	106,1
ижара хизматлари	235,2	103,2
компьютерлар ва маиший товарларни таъмирлаш бўйича хизматлар	306,5	100,0
шахсий хизматлар	308,4	103,0
меъморчилик, муҳандислик изланишлари, техник синовлар ва таҳлил соҳасидаги хизматлар	173,0	122,3
бошқа хизматлар	325,3	112,3

Энг юқори ўсиш суръатлари молиявий хизматлар (145,2 %), меъморчилик, муҳандислик изланишлари, техник синовлар ва таҳлил соҳасидаги хизматлар (122,3 %), алоқа ва ахборотлаштириш хизматлари (112,2 %), транспорт хизматлари (109,4 %)

соғлиқни сақлаш соҳасидаги хизматлар (106,1 %) ва таълим соҳасидаги хизматлар (104,6 %) турларида қайд этилди.

Нисбатан пастроқ ўсиш суръатлари компьютерларни таъмирлаш хизматлари (100,0 %), яшаш ва овқатланиш хизматлари бўйича (100,4 %) ва ижара хизматлари (103,2 %) каби хизмат турларида кузатилди.

Кўрсатилган бозор хизматлари умумий ҳажмининг учдан бир қисмига яқини савдо хизматларини ташкил этди. 2019 йил январь-декабрь ойларида унинг улуши 32,8 % ни ташкил этди. Шу билан бирга, энг юқори улушларни транспорт хизматлари (22,8 %), молиявий хизматлар (13,7 %), алоқа ва ахборотлаштириш хизматлари (5,0 %) эгаллайди.

2019 йил январь-декабрь ойларида савдо хизматлари ҳажми 2861,1 млрд. сўмга тенг бўлди. Кўрсатилган хизматлар умумий ҳажмидаги улуши 32,8 % ни ташкил этди.

Ўтган йилнинг шу даврига нисбатан савдо хизматларининг ҳажми 470,4 млрд. сўмга ошди.

Аҳолининг даромадлари даражасининг ошиши билан истеъмол талаби ва савдо айланмаси ўсмоқда.

Савдо хизматлари таркибида автомобиллар ва мототсикллар савдосидан ташқари чакана савдо бўйича хизматлар катта салмоққа эга.

2019 йил январь-декабрь ойларида унинг улуши 83,8 % ни ташкил этди. Улгуржи савдо бўйича хизматларининг (автомобиллар ва мототсикллар савдосидан ташқари) улуши 11,5 % га етди. Автомобиллар ва мотоцикларни таъмирлаш бўйича хизматларни қўшган ҳолда автомобиллар ва мотоцикллар улгуржи ва чакана савдоси бўйича хизматлар умумий савдо хизматлари ҳажмида 4,7 % ни эгаллайди.

Ахборот-коммуникация технологияларини ривожлантириш фуқаролик жамиятида ва бозор иқтисодиётида юз берадиган жараёнларга ижобий таъсир кўрсатиш учун зарур.

Ҳаётнинг кўпгина соҳаларида АКТ жорий этилиши ва ривожланиши жамият, ҳукумат ва бизнес билан боғлиқ кўплаб ташқи ва ички жараёнларни соддалаштириш ва тезлаштирадиган муҳим элемент ҳисобланади.

2019 йил январь-декабрь ойларида алоқа ва ахборотлаштириш хизматларининг ҳажми 437,1 млрд. сўмни ташкил этди. Олдинги даврга нисбатан ўсиши 119,6 млрд. сўмни ташкил этди.

Алоқа ва ахборотлаштириш хизматлари ҳажмида телекоммуникация хизматлари (симли ва мобиль алоқа хизматлари, Интернет тармоғи, йўлдошли алоқа хизматлари ва бошқалар) катта қисмни эгаллаб, унинг улуши 96,8 % ни ташкил этади.

2019 йил январь-декабрь ойларида алоқа ва ахборотлаштириш хизматларининг таркиби, %

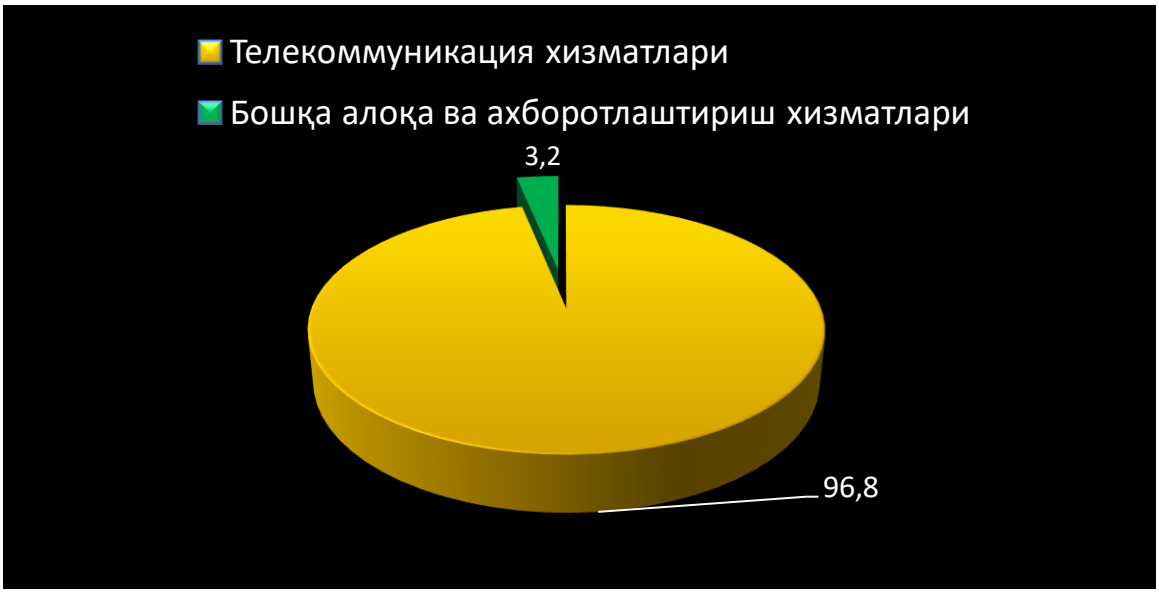

Яшаш ва овқатланиш бўйича хизматлар ҳажмида озиқ-овқат ва ичимликлар билан таъминлаш бўйича хизматлар 89,1 % улуш билан етакчилик қилмоқда. Яшаш бўйича хизматлар улуши 10,9 % га тўғри келади.

Яшаш ва овқатланиш бўйича хизматлар таркиби, %

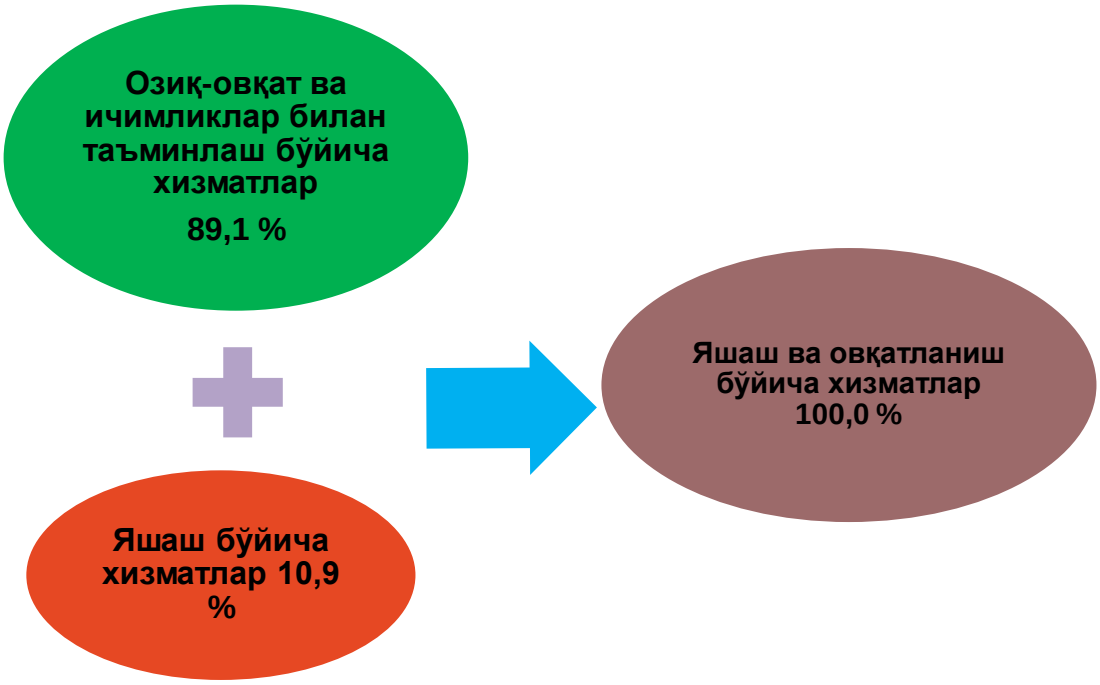

Валюта сиёсатини эркинлаштириш, истиқболли инвестиция лойиҳаларини кредитлаш кўламини кенгайтириш, шунингдек, молиявий ташкилотлар томонидан

инновацион хизматлар кўрсатиш бўйича амалга оширилган ислоҳотлар молиявий хизматлар ҳажмини ошишига таъсир кўрсатди.

2019 йил январь-декабрь ойларида молиявий хизматлар ҳажми 1193,6 млрд. сўмга тенг бўлиб, ўтган йилнинг шу даврига нисбатан ўсиш суръати эса 145,2 % ни ташкил этди.

Молиявий хизматларнинг энг катта қисмини пул-кредит соҳасидаги воситачилик бўйича хизматлар (92,1 %) ташкил этади.

2019 йил январь-декабрь ойларида
молиявий хизматларнинг таркиби, %

Бугунги кунда ўқув жараёнини сифатли ва самарадорлигини оширишнинг муҳим омили сифатида мактабларни замонавий автоматлаштирилган лаборатория ускуналари, компьютер техникаси, дарсликлар ва янги авлод дарсликлари билан таъминлашга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

2019 йил январь-декабрь ойларида таълим соҳасидаги хизматлар ҳажми 292,8 млрд. сўмга тенг бўлди. Ўтган йилга нисбатан ўсиш 104,6 % ташкил этди.

Ушбу даврда яшаш ва овқатланиш бўйича хизматлар ҳажми 230,2 млрд. сўмга тенг бўлди. Кўрсатилган бозор хизматлари умумий ҳажмида яшаш ва овқатланиш бўйича хизматларнинг улуши 2,6 % га етди.

2019 йил январь-декабрь ойларида ҳудудлар бўйича хизматлар ишлаб чиқариш ҳажми (млрд. сўм), %

	Ҳажми, млрд. сўм	*Ўтган йилга нисбатан ўсиш суръати, % да*
Қашқадарё вилоят	**8736,9**	**110,9**
Қарши ш.	4444,2	115,5
Шаҳрисабз ш.	244,1	121,2
Ғузор	306,7	110,3
Деҳқонобод	191,4	103,8
Қамаши	285,4	104,1
Қарши	356,3	105,4
Косон	457,5	105,2
Китоб	397,4	105,1
Миришкор	205,2	118,1
Муборак	287,7	96,9
Нишон	296,0	107,7
Касби	189,1	105,6
Чироқчи	337,5	104,8
Шаҳрисабз	364,2	103,9
Яккабоғ	374,2	106,7

Ҳудудлар ўртасида энг катта ҳажм Қарши шаҳри (4444,2 млрд. сўм), Косон (457,5 млрд. сўм), Китоб (397,4 млрд. сўм), Яккабоғ (374,2 млрд. сўм) туманларига тўғри келади.

Энг кам ҳажм Касби (189,1 млрд. сўм), Деҳқонобод (191,4 млрд. сўм), Миришкор (205,2 млрд. сўм) туманларида кузатилмоқда.

2019 йил январь-декабрь ойларида ҳудудлар бўйича кўрсатилган бозор хизматларининг ўсиш суръати, %

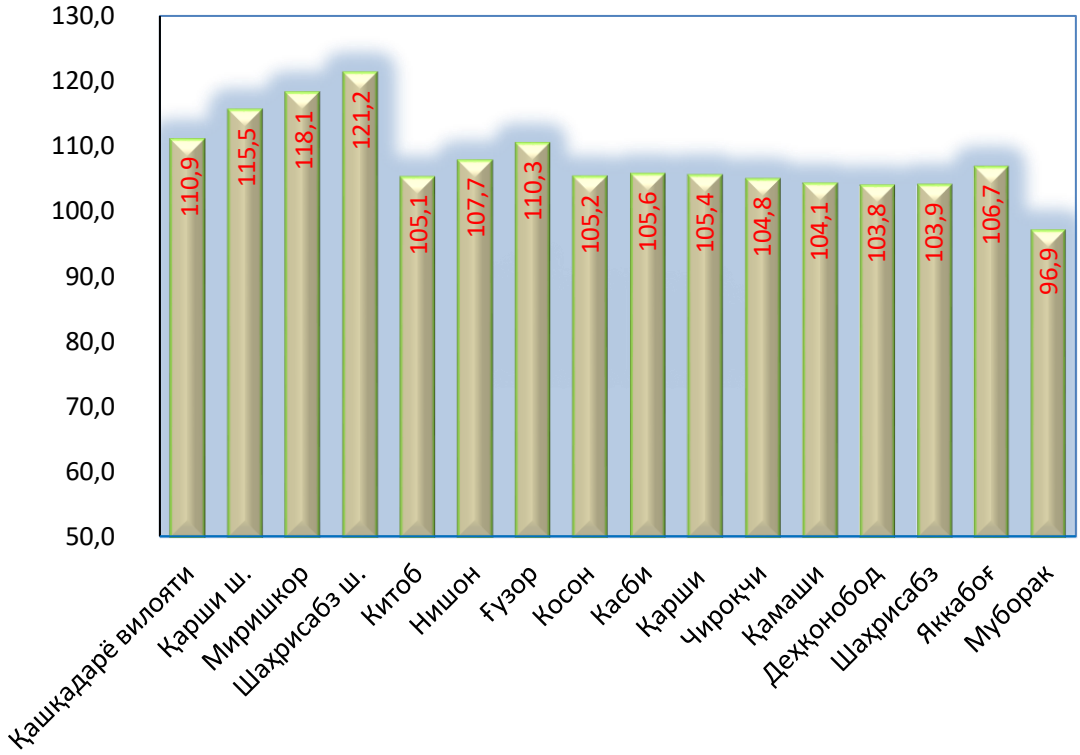

Юқори бўлмаган ўсиш суръатлари Муборак (96,9 %), Деҳқонобод (103,8 %) туманларида кузатилди.

Замонавий Ўзбекистоннинг ижтимоий-иқтисодий ривожланиш истиқболлари миллий ва маҳаллий манфаатларни ҳисобга олган ҳолда республиканинг ҳар бир иқтисодий салоҳияти туман ва вилоятларининг барча ресурсларидан оқилона фойдаланишига боғлиқдир.

Ҳудудлар ўртасида хизматлар умумий ҳажмида энг катта улушни Қарши шаҳри (50,9 %), Косон (5,2 %), Китоб (4,5 %), Яккабоғ (4,3 %) туманлари эгаллайди.

Ҳудудлар ўртасида энг кам улуш Касби (2,1 %), Деҳқонобод (2,2 %), Миришкор (2,3 %) туманлари тўғри келади.

Аҳоли жон бошига кўрсатилган бозор хизматлар ҳажмининг ҳар чоракда ўсиши кузатилмоқда. 2019 йил январь-сентябрь ойларига нисбатан ҳажм 767,4 минг сўмга ошиб, 2691,1 минг сўмга тенг бўлди. Ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 498,0 минг сўмга фарқ қилди.

Ҳудудлар орасида бу кўрсаткич Қарши шаҳрида 16284,9 минг сўмдан, Чироқчи туманида 833,3 минг сўмгача оралиғида фарқ қилди.

Аҳоли жон бошига кўрсатилган хизматларнинг максимал ўсиши Қарши туманида (130,3 %), Миришкор (158,5 %), Яккабоғ (125,4 %) ва туманларида кузатилди.

Унча юқори бўлмаган ўсиш суръатлари Шаҳрисабз (93,4 %), Муборак (95,2), Қамаши (110,5 %) ва Чироқчи (111,6 %) туманларида қайд этилди. Аҳоли жон бошига кўрсатилган хизматларнинг камайиш суръати Шаҳрисабз шаҳрида (93,3 %) кузатилди.